

2024/2025. TANÉVBEN ÉRVÉNYES
TANTÁRGYI PROGRAM (IV. évfolyamra iratkozó hallgatók részére)

Tantárgy teljes neve: NÉPEGÉSZSÉGTAN	
Képzés: egységes osztatlan képzés (gyógyszerész)	
Munkarend: nappali	
Tantárgy rövidített neve: Népegészségtan	
Tantárgy angol neve: Public Health	
Tantárgy német neve: Gesundheitslehre	
Tantárgy besorolása: kötelező /szabadon választható/kritériumkövetelmény	
Tantárgy neptun kódja: GYKNEI091E1M (elmélet), GYKNEI091G1M (gyakorlat)	
A tantárgy oktatásáért felelős szervezeti egység: ÁOK Megelőző Orvostani és Népegészségtani Intézet	
A tantárgyfelelős neve: Dr. Ungvári Zoltán Elérhetőség: 1089 Budapest, Nagyváradi tér 4. 13. em. - telefon: 210-2954 - e-mail: ungvari.zoltan@med.semmelweis-univ.hu	Beosztás, tudományos fokozat: intézetigazgató, PhD
A tantárgy oktatásában résztvevő(k) neve(i): Dr. Terebessy András (elmélet/gyakorlat) Dr. Pongor Vince (elmélet/gyakorlat) Dr. Alliquander Anna (elmélet/gyakorlat) Dr. Fehér Ágnes (elmélet/gyakorlat) Dr. Horváth Ferenc (elmélet/gyakorlat) Dr. Janik Leonárd (elmélet/gyakorlat) Dr. Fekete Mónika (elmélet/gyakorlat) Dr. Árva Dorottya Dr. Dósa Norbert Dr. Major Dávid Dr. Mészáros Ágota Dr. Pártos Katalin Dr. Péterfi Anna Dr. Szarvas Zsófia	Beosztás, tudományos fokozat: adjunktus, PhD adjunktus, PhD tanársegéd tanársegéd tanársegéd tanársegéd tanársegéd rezidens rezidens rezidens rezidens rezidens rezidens rezidens
A tantárgy heti óraszám: 2 óra elmélet 2 óra gyakorlat	A tantárgy kreditpontja: 2 kredit elmélet 2 kredit gyakorlat
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja és feladata a képzés céljának megvalósításában: Képességek elsajátítása a különböző epidemiológiai vizsgálatok minőségi értékelésére, a tudományos bizonyítékokra alapozott szakirodalom átfogó és értő olvasására. Alapvető statisztikai ismeretek megszerzése. Kutatások tervezése és végrehajtása, a legcélszerűbb epidemiológiai módszerek kiválasztásával. Egyéni egészségfejlesztés végzése a fő életmódi tényezőkre alapozva, és a közösségi egészségfejlesztés alapjainak megismerése. Járványüggyel, infekció kontrollal kapcsolatos gyakorlati ismeretek alkalmazása.	

A tantárgy rövid leírása:

A népegészségtan tárgy populációs szinten foglalkozik az emberi egészséget érintő kérdésekkel. Alkalmazott tudományként alapvető célja az egészség megőrzése, fejlesztése, a betegségek megelőzése. Ezen célok elérése érdekében a népegészségtan több tudományterületet fog össze. A járványtan a fertőző betegségek megelőzésével ismerteti meg a hallgatókat, kiemelt szerepet szánva az infekció kontrollnak. A klasszikus közegészségtan a környezeti tényezők szerepét ismerteti a betegségek kialakulásában, ennek klinikai vonatkozásait napjainkban a környezet-orvoslás (environmental medicine, Umweltmedizin) tárgyalja. A foglalkozás-orvostan fő célja az alkalmazottak egészségének megőrzése a foglalkozási betegségek megelőzése révén. Szakmai háttérünket erősíti, hogy Intézetünk 2010-ben egyesült az Egyetem Munka-, és Környezet-egészségtani tanszékével. A betegségek megelőzésén túl, az egészségfejlesztés (health promotion) gondolata a XX. század második felében tört előre a „new public health” megfogalmazásával. Magyarországon ennek a paradigmaváltásnak a következménye a népegészségtan szó használata a közegészségtan helyett. Célunk, hogy a leendő gyógyszerészek képesek legyenek egyéni egészségfejlesztést végezni, és tisztában legyenek a közösségi egészségfejlesztés fogalmával is. Mindezen tevékenységekhez elengedhetetlen a népegészségtan módszertanának az epidemiológiának az elsajátítása és használata. Célunk, hogy a hallgatókat a gyakorlatra felkészítve megismertessük az egészségfejlesztés és a prevenció populációs és egyéni szintű alkalmazásával.

Az adott félévi kurzusra vonatkozó adatok

Tárgyfelvétel féléve	Kontakt elméleti óra	Kontakt gyakorlati óra	Kontakt demonstrációs gyakorlati óra (szeminárium)	Egyéni óra	Össz. óra	Meghirdetés gyakorisága	Konzultációk száma
8. félév	28	28	--	--	56	Őszi szemeszterben* Tavaszi szemeszterben* Mindkét szemeszterben* (* Megfelelő aláhúzendő)	--

A kurzus oktatásának időterve****Elméleti órák tematikája (heti bontásban):**

1. hét: A magyar egészségügy/közegészségügy története. Az egészség fogalma, a prevenció szintjei. Az egészségfejlesztés elméleti alapjai. A népegészségügy fogalma és működése
2. hét: Egészségdeterminánsok. A magyar lakosság egészségi állapota. Egészségfejlesztés alapjai, egészségfejlesztési programok. Egészségpolitikai alapelvek
3. hét: A dohányzás és a dohányzással összefüggő betegségek epidemiológiája és megelőzése. Az alkoholfogyasztás népegészségügyi jelentősége
4. hét: Kardiovaszkuláris betegségek epidemiológiája és megelőzése. Daganatos betegségek epidemiológiája és megelőzése
5. hét: Légzőszervi betegségek epidemiológiája és megelőzése. Pajzsmirigy betegségek. Sérülékeny csoportok
6. hét: Léleki egészség. Öregedés
7. hét: Obesitas//Diabetes. Mozgás
8. hét: Járványügyi helyzet. Védőoltások
9. hét: Infekció kontroll. Nosocomialis fertőzések
10. hét: A magyar lakosság tápláltsági állapota, táplálkozási szokásai. Élelmiszer-biztonság
11. hét: Környezet-egészségtan: klímaváltozás, a levegő környezet-egészségügyi hatásai. Környezet-egészségtan: talaj, víz
12. hét: Kémiai biztonság és toxikológia. Ionizáló sugárzás, típusai, hatásai, határértékek
13. hét: Foglalkozás-egészségtan. Anya-, csecsemő-, gyermek-, ifjúsághigiéné, védőnői hálózat és iskolaegészségügy
14. hét: A magyar egészségügy és népegészségügy felépítése, finanszírozása, igazgatása. Egészségpolitika Minőségbiztosítás és minőségfejlesztés az egészségügyben

<p>Gyakorlati órák és tematikája:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. hét: Bevezetés. Demográfia 2. hét: Epidemiológia. Morbiditás mérése (incidencia, prevalencia). Kockázat és okság (kockázati mutatók). Epidemiológiai vizsgálati típusok (deskriptív vizsgálatok, analitikus vizsgálatok: keresztmetszeti, kohorsz, eset-kontroll) 3. hét: Népegészségügyi célból végzett (populációs) szűrővizsgálatok. Szűrővizsgálatok értékelése (szenzitivitás, specificitás, prediktív értékek, ROC görbe) 4. hét: Intervenciós vizsgálatok (RCT-k). Meta-analízisek. Kritikus olvasás 5. hét: Egészségfejlesztési programok tervezése, szervezése, értékelése 6. hét: Dohányzás és minimál intervenciója 7. hét: Alkohol SBI (screening and brief intervention) 8. hét: Fizikai aktivitás/mozgás ajánlások. 9. hét: Lelki egészség, mentálhigiéne. Illegális drogfogyasztás prevenciója 10. hét: Egyéni egészségterv készítése 11. hét: Járványtani alapfogalmak. Járványügy rendszere. Járványügy vizsgálat 12. hét: Védőoltásokkal kapcsolatos gyakorlati ismeretek 13. hét: Esetismertetések környezet-, és foglalkozásorvostani témákban 14. hét: Gyakorlati vizsga
<p>Az adott tantárgy határterületi kérdéseit érintő egyéb tárgyak (kötelező és választható tantárgyak is). A tematikák lehetséges átfedései:</p>
<p>Konzultációk rendje:</p>
<p><i>Kurzus követelményrendszere</i></p>
<p>A kurzus felvételének előzetes követelménye(i): Kórtani és klinikai alapismeretek II. Táplálkozástan</p>
<p>A foglalkozásokon való részvétel követelményei, az elfogadható hiányzások mértéke, a távolmaradás igazolásának módja, pótlás lehetősége: TVSZ 29. § (2) Az aláírás megszerzésének feltétele, hogy a hallgató a) a gyakorlati foglalkozásokon, szemináriumokon legalább 75%-os jelenléti, részvételi követelményt teljesítse. Ez a 14 gyakorlat esetén 11 teljesített gyakorlatot jelent (a 3 'megengedett' hiányzást nem szükséges igazolni). Pótolni az azonos heti másik gyakorlaton lehet.</p>
<p>Az érdemjegy kialakításának módja, a félévközi részteljesítmény-értékelések (beszámolók, zárthelyi dolgozatok) formája, száma, témakörei és időpontjai, értékelésbe beszámításuk módja, pótlási és javítási lehetőségek (TVSZ. 25.-28.§-ban foglaltak szerint): A 14. héten gyakorlati vizsga a gyakorlati anyagból. Sikertelen gyakorlati vizsgát a vizsgaidőszak első hetének végéig lehet pótolni a gyakorlatvezetővel egyeztetve, legfeljebb 2 alkalommal. A kollokvium írásbeli teszt (elmélet).</p>
<p>A félév végi aláírás feltételei (TVSZ. 29.§-ban foglaltak szerint): 29. § [Az aláírás] (1) A vizsgával záruló tantárgyakban a vizsgára bocsáthatóság feltétele az „aláírva” aláírásbejegyzés megszerzése a szorgalmi vagy legkésőbb a vizsgaidőszak első hetének végéig. (2) Az aláírás megszerzésének feltétele, hogy a hallgató a) a gyakorlati foglalkozásokon, szemináriumokon legalább 75%-os jelenléti, részvételi követelményt teljesítse és b) a tanulmányi teljesítményértékeléseken a félév során teljes körűen részt vegyen, vagy azok pótlásán, a pótlásra meghatározott általános szabályok szerint, legfeljebb két alkalommal</p>
<p>A hallgató félév során egyéni munkával megoldandó feladatainak száma és típusa, ezek leadási határideje:</p>

* Megfelelő aláhúzendó

Vizsgakövetelmények (tételsor, tesztvizsga témakörei, kötelezően elvárt paraméterek, ábrák, fogalmak, számítások listája, gyakorlati készségek, ill. a vizsgaként elismert projektfeladatok témakörei, teljesítésének és értékelésének kritériumai):

Demográfia. Epidemiológia. Nem fertőző betegségek epidemiológiája. Társadalom-orvostan

1. A demográfia fogalma, adatforrásai. Magyarország jellemző demográfiai adatai. Korfa, természetes népmozgalmi mutatók (natalitás, mortalitás, fertilitás, reprodukció), migráció. Nyers, specifikus és standardizált arányszámok. Standardizálás
2. Mortalitási elemzések a korai halálozás területén (elkerülhető halálozás, többlethalálozás, elveszített potenciális életevek). Időskori halálozás. Mortalitási elemzések az anya-csecsemő- és nővédelem területén (csecsemőhalálozás, perinatális halálozás, magzati veszteségek, anyai halálozás). Várható átlagos élettartam mutatók nemzetközi összehasonlítása
3. Az epidemiológia fogalma, tárgyköre. Az epidemiológiai jelenségek mérése (incidencia és prevalencia, letalitás, kockázati mutatók). Deskriptív epidemiológiai vizsgálatok. Analitikus epidemiológiai vizsgálatok (eset-kontroll, kohorsz vizsgálatok). Experimentális epidemiológia (klinikai experimentális vizsgálatok)
4. Szűrővizsgálatok fajtái. A szervezett szűrővizsgálatok kritériumai. A szűrési módszer jellemzése (szenzitivitás, specificitás, pozitív prediktív érték, negatív prediktív érték)
5. A morbiditás követésének eszközei (rutinstatisztikák, lakossági felmérések, háziorvosi morbiditásmonitorozás, fertőző betegségek jelentése). Adatforrások
6. A szív- és érrendszeri betegségek epidemiológiája, megelőzése
7. A daganatok epidemiológiája, megelőzése (kivéve colorectalis daganatok)
8. Az elhízás és diabetes mellitus epidemiológiája, megelőzése
9. A mozgásszervi betegségek (osteoporosis) epidemiológiája, megelőzése
10. Légúti betegségek epidemiológiája, megelőzése (asthma, allergiás rhinitis, COPD)
11. Gasztrointesztinális betegségek epidemiológiája, megelőzése (fekélybetegség, májcirrhosis, colorectalis daganatok)
12. Mentális betegségek epidemiológiája, megelőzése (depresszió, szorongásos betegségek, skizofrénia, Alzheimer-kór). Öngyilkosság
13. A megelőző orvostan és népegészségügy definíciója, feladata. A népegészségügyi ciklus és működése. Az egészség definíciója. Egészségdeterminánsok. A prevenció szintjei. Prevenció az egészségügyi alapellátásban. Az egészségpolitika alapelvei
14. Az egészségfejlesztés fogalma, alapidokumentumai, egészségfejlesztési program alapjai. Egészségfejlesztési programok tervezésének, megvalósításának és értékelésének szempontjai
15. A dohányzás epidemiológiája, a dohánytermékek típusai, a dohányzás hatása az egészségre és az egészségügyre. A leszokás minimális intervenciója
16. A dohányzás megelőzése: rászak megelőzése, leszokás elősegítése, nemdohányzók védelme. A dohányzásról leszokás támogatás módszerei
17. Az alkoholfogyasztás, alkoholizmus népegészségügyi jelentősége
18. Az illegális droghasználat népegészségügyi vonatkozásai
19. Anya-, és csecsemővédelem. Veszélyeztetett rendellenességek megelőzése, népesedéspolitika
20. Gyerme-, és ifjúságvédelem, iskola-egészségügy
21. Mozgás népegészségügyi jelentősége
22. Sérülékeny (hátrányos helyzetű) populációk egészségi állapota és egészségügyi ellátása. Gerohigiéne
23. A magyar közegészségügy történetének nagy alakjai (Semmelmweis Ignác, Fodor József, Johan Béla)

Fertőző betegségek járványtana. Környezet-egészségügy, foglalkozás-egészségügy, toxikológia, élelmezés- és táplálkozás egészségügy

24. A fertőző betegségek általános epidemiológiája, járványtani alapfogalmak. Magyarország és a világ járványügyi helyzete. Járványügyi teendők fertőző megbetegedések esetén
25. Infekció kontroll. Egészségügyi ellátással összefüggő fertőzések. Sterilizés, fertőtlenítés
26. Védőoltások, oltóanyagok. Oltási naptár. Megbetegedési veszély esetén kötelező, illetve adható védőoltások. Külföldi utakkal kapcsolatos megelőző járványügyi teendők. Munkakörhöz kapcsolódó védőoltások. Oltó orvos feladatai
27. Légúti fertőző betegségek járványtana I. (TBC, diftéria, pertussis, Haemophilus influenzae meningitis, skarlát, invazív meningococcus betegség, legionellózis)

28. Légúti fertőző betegségek járványtana II. (mumpsz, morbilli, rubeola, influenza, varicella, mononucleosis infectiosa)
29. Enterális fertőző betegségek járványtana I. (Hastífusz, paratífusz, dizentéria, E. coli gasztroenteritiszek, yersiniosis, campylobacteriosis, kolera,)
30. Enterális fertőző betegségek járványtana II. (vírusos gastroenteritisek, polio, protozoonok okozta megbetegedések, helminthek okozta megbetegedések)
31. Toxikoinfekciók (salmonellosis, staphylococcosis, Bacillus cereus toxikoinfekció, Clostridium perfringens toxikoinfekció, botulismus)
32. Vírus hepatitiszek járványtana, megelőzése
33. Hematogén-limfogén betegségek járványtana (febris recurrens, kiütéses tífusz, Lyme kór, kullancsencephalitis, malária, sárgaláz, pestis)
34. Kültakarón keresztül terjedő betegségek járványtana (tetanus, oedema malignum, toxikus shock szindróma, trachoma, trichomoniasis, strongyloidosis, ancylostomiasis, pediculosis, scabies)
35. Szexuális úton terjedő fertőző betegségek (szifilisz, gonorrhoea, Herpes simplex, HIV/AIDS)
36. Zoonosisok (leptospirosis, brucellosis, tularaemia, anthrax, listeriosis, Q-láz, ornithosis, lyssa, choriomeningitis lymphocytica, nyugat-nílusi láz, vírusos heamorrhagiás lázak, toxoplasmosis, taeniasis, echinococcosis, trichinellosis, prionbetegségek)
37. Humán ökológia, az emberi tevékenység és az ökoszisztéma, környezetvédelem. Vízhigiéne: vízkészletek, ivóvíz, fürdővíz, felszíni vizek
38. Levegőhigiéne: légszennyezők és jelentőségük (szmog-képzők, klórozott és poliklórozott vegyületek, PAH, ólom, azbeszt, pollen). Szmog típusok. Beltéri levegőszennyezők
39. Talajhigiéne, szilárd és folyékony hulladékok ártalmatlanítása, veszélyes hulladékok ártalmatlanítása
40. Az ionizáló sugárzások fajtái, forrásai, legfontosabb dózisegységei, sugárzási- és szöveti súlyzó-tényezők. Determinisztikus és sztochasztikus sugárhatások. Az ionizáló sugárzás elleni védekezés módszerei. Lakossági- és foglalkozási dóziskorlátok Az ultraibolya sugárzás és a nem-ionizáló elektromágneses sugárzások közegészségügyi vonatkozásai
41. A foglalkozási betegség és fokozott expozíció fogalma, megelőzésének lehetőségei. Foglalkozással összefüggő megbetegedések. A foglalkozás-egészségügyi ellátás felépítése
42. Fizikai kóroki tényezők. Zaj okozta halláskárosodás. Vibráció. Magas légköri nyomáson végzett munka. A munkahelyi magas és alacsony hőmérséklet hatása az egészségre
43. Porártalmak: szilikózis, azbesztózis, szénmunkások tüdőfibrozisa, idegen test típusú tüdőfibrozisok, növényi porok
44. Ergonómiai kóroki tényezők. Képernyős munkahely. Pszichoszociális kóroki tényezők
45. A foglalkozási daganatos megbetegedések
46. Kémiai biztonság és toxikológia alapfogalmai (az anyagok toxicitás szerinti osztályozása, a dózis, a mérge sorsa a szervezetben, a mérgezések típusai, méreghatások, interakciók). Kockázatbecslés.
47. Részletes toxikológia. Fémek és vegyületeik toxikológiája (ólom, higany, kadmium, króm, nikkel, arzén). Műanyagok és oldószerek (akrilamid, akrilnitril, fenol, formaldehid, TCP, vinil-klorid)
48. Részletes toxikológia. Peszticidek (szervesfoszfát-észterek, piretroidok, ditiokarbamátok, fenoxikarbonsav-származékok, karbamátok). Gázok (etilén-oxid, fluor és hidrogén-fluorid, foszgén, freonok, hidrogén-cianid, kén-hidrogén, kén-oxidok, klórgáz, nitrogén-oxidok, szén-dioxid, szén-monoxid)
49. Részletes toxikológia. Perzisztens környezeti kemikáliák. Szerves oldószerek.
50. Táplálkozási alapfogalmak. Tápanyagszükséglet, tápanyagszükségleti normák. A tápláltsági állapot vizsgálata és értékelése. Az egészséges táplálkozás alapelvei
51. A malnutrició formái. PEM. Evészavarok típusai, jellemzésük. Vas és jódhiány. Vitaminhiányok
52. Természetes eredetű illetve természetes tartalomként előforduló egészségkárosító vegyületek. Élelmiszer-szennyeződések (technológiai, szermaradékok, környezeti szennyeződésből származó anyagok). Élelmiszer adalékanyagok és higiénés megítélésük. Élelmiszerbiztonság, HACCP. Közétkeztetés higiénéje.
53. Minőségbiztosítás és minőségfejlesztés az egészségügyben
54. Az egészségbiztosítás és egészségügyi finanszírozás alapjai. A magyar egészségügy szervezete, finanszírozása

A félév végi számonkérés formája: írásbeli/szóbeli/gyakorlati feladat teljesítése/projektfeladat teljesítése/kombinált vizsga (TVSZ. 30.§ szerint)*

* Megfelelő aláhúzendő

A jegymegajánlás lehetősége és feltételei:
<p>A tananyag elsajátításához, a tanulmányi teljesítmény értékelések teljesítéséhez szükséges ismeretek megszerzéséhez felhasználható alapvető jegyzetek, tankönyvek, segédletek és szakirodalom listáját, pontosan kijelölve, mely részük ismerete, melyik követelmény elsajátításához szükséges (pl. tételenkénti bontásban), valamint a felhasználható fontosabb technikai és egyéb segédeszközök, tanulmányi segédanyagok:</p> <p>Népegészségtan e-learning anyag (https://itc.semmelweis.hu/moodle/) Ádány Róza (szerk.): Megelőző orvostan és népegészségtan (Medicina Könyvkiadó, 2011) – online elérhető a www.tankonyvtar.hu-n 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről EMMI módszertani levele a 2023. évi védőoltásokról Előadások, gyakorlatok anyaga</p>
<p>Több féléves tantárgy esetén a párhuzamos felvétel lehetőségére, valamint az engedélyezés feltételeire vonatkozó oktatási-kutatói szervezeti egység álláspontja:</p> <p>igen*/nem*/egyéni elbírálás alapján* (* Megfelelő aláhúzendő)</p>
A tantárgyleírást készítette: Dr. Horváth Ferenc, tanulmányi felelős

**** A tantárgy tematikáját oly módon kell meghatározni, hogy az lehetővé tegye más intézményben a kreditismerési döntéshozatalt, tartalmazza a megszerzendő ismeretek, elsajátítandó alkalmazási (rész)kézségek, (rész)kompetenciák és attitűdök leírását, reflektálva a szak képzési és kimeneti követelményeire.**